

com la Casa del Condestable i la que hi ha entre el carrer d'En Sastre i la plaça dels Cabrits, no és probable tinguessin pati interior, si bé les múltiples modificacions posteriors dificulten la certesa.

Vàries són les cases senyorials d'aquell temps i que dataven en els seus inicis de construccions anteriors, tals com la Torre de Marata i can Draper, de L'Ametlla, on s'hi han fet troballes interessants. Altres, com la Torre Pallaresa, de Santa Coloma de Gramanet i potser una mica més posterior, la Torre Tabernera de Vallromanes, es construeixen grandiosament.

Els castells feudals, tan abundants a Catalunya, foren engrandits i molts construïts en els segles XIV i XV; alguns, com dèiem ja, dataven d'època anterior, però foren renovats completament en aquella data, com el de Vilassar de Dalt, que té més de casa senyorial que de castell; el de La Roca, el de Centelles, etc.; fortificacions que servien principalment per a protegir les cases que s'arredossaven al seu voltant. En els nuclis urbans, que cap castell els podia defensar, les muralles protegien de les invasions, però eren al mateix temps un destorb per al creixement de les poblacions; això feia que en general les cases fossin petites i amb poc espai, ja que els calia desenrotllar-se dintre el recinte murallat. Amb tot, per salvar aquests inconvenients, algunes cases s'atreveixen a fugir de dintre de les muralles, tal com a Granollers l'antic carrer de Corró i algunes de les cases del carrer de Barcelona, que es situen en el transcurs del camí ral.

L'època gòtica ha deixat molts vestigis en la vivenda humana; a Vic, per exemple, hom hi veu bons exemples d'arcades ogivals que s'adiuen perfectament amb el conjunt de l'edifici. A Tàrrrega (carrer del Carme) hi ha bells porxos ogivals que serveixen de passatge i d'eixopluc sota el pis de la casa, com a Alforja també en la plaça del Mercadal. A Montblanc (carrer dels Jueus) els arcs apuntats uneixen les dues bandes del carrer i a Prades hom n'hi veu de la mateixa manera. Igualment a Granollers com en la major part de pobles de Catalunya han quedat belles mostres de finestrals que eren un dels més importants ornaments de les vivendes, particularment en les cases principals.

Totes aquestes construccions varien en el seu aspecte segons la qualitat dels materials més propers; en els punts on no hi ha argiles, a la muntanya hom hi veu encara algunes vivendes amb pedra seca, en les mateixes cases precisament que si fossin al pla emprarien les parets de tàpia. Segons les classes de pedra l'aspecte urbà també varia. En les altes comarques pirenenques (Viella, Saldú, Tahull) usen les pissarres en les teulades de les cases, tant ara com en les antigues esglésies romàniques. A Tagamanent, en alguns llocs fan servir lloses d'arenisca roja per cobrir la casa, que les teules són massa lluny per anar a cercar-les. A Les Guilleries hom en troba també algun cas, com a Santa Margarida, prop de Vilanova de Sau, que tenen lloses d'arenisca en la teulada. Es la